

รายงานสรุปผลการดำเนินงาน

โครงการพัฒนาการเรียน การสอน
เรื่อง วิธีปฏิบัติศาสนกิจของผู้ป่วย

วันที่ 25 ธันวาคม 2558

ณ โรงพยาบาลรือเสาะ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

จัดโดย

สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

คำนำ

โครงการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ 22 อบรมปฏิบัติการ เรื่อง การดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม เป็นโครงการบริการวิชาการตามนโยบายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้วิธีการดูแลผู้ป่วยด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม เพื่อบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้รายวิชาอิสลามศึกษากับการปฏิบัติจริงจากผู้ที่มีความรู้และ ประสบการณ์ และเพื่อพัฒนาให้นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ เรียนรู้เนื้อหาวิชาอิสลามศึกษาในสถานที่ปฏิบัติจริงจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์

ด้วยเหตุผลดังกล่าว หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุ ศาสตร์จึงได้จัดกิจกรรมการอบรมปฏิบัติการ เรื่องการดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม ภายใต้โครงการ พัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุ ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ในวันที่ 22 มีนาคม 2558 ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลรือเสาะ จังหวัดนราธิวาสจนเสร็จสิ้น ปรากฏผลการดำเนินงานรายละเอียดในเล่มนี้ ดังนี้

คณะผู้จัดทำ

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ	1
วัตถุประสงค์	1
ประโยชน์ที่ได้รับ	1
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	2
มุสลิมกับการดูแลสุขภาพในยุคปัจจุบัน	2
ความเจ็บป่วยในทัศนะอิสลาม	4
สุขภาพในมุมมองของอิสลาม	6
มารยาทในการเยี่ยมผู้ป่วย	8
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน	11
บทที่ 4 ผลการดำเนินงาน	15
บทที่ 5 สรุปผลและอภิปรายผล	17
ภาคผนวก	18
ภาคผนวก ก	19
ภาคผนวก ข	36
ภาคผนวก ค	43
ภาคผนวก ง	45
ภาคผนวก จ	50

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

การจัดการเรียนการสอนที่สามารถนำผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์มาให้ความรู้แก่นักศึกษาเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้วยความสำคัญดังกล่าว หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา จึงได้จัดทำโครงการ พัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง การดูแลผู้ป่วยตามหลักการศาสนาอิสลาม โดยให้นักศึกษาไปเรียนรู้จากสถานปฏิบัติจริง โดยมีทีมนายแพทย์เป็นวิทยากรในการให้การอบรมการเรียนรู้ในครั้งนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้รายวิชาอิสลามศึกษากับการปฏิบัติจริงจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์
2. เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ เรียนรู้เนื้อหาวิชาอิสลามศึกษาในสถานที่ปฏิบัติจริงจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์
3. เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้วิธีการดูแลผู้ป่วยด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม

เป้าหมาย

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา เข้าร่วมในโครงการฯ จำนวน 65 คน

ประโยชน์ที่ได้รับ

นักศึกษาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มีความรู้และประสบการณ์จริงจากการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีผู้ที่มีความรู้จากสถาบันภายนอกมาให้ความรู้

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

มุสลิมกับการดูแลสุขภาพในยุคปัจจุบัน

สุขภาพ เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนปรารถนา เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะนำความสงบสุขให้กับชีวิต มุสลิมทุกคนถือว่าการมีสุขภาพที่ดีนั้นเป็นนิมัตอย่างหนึ่งจากอัลลอฮ (ช.บ.) ที่ควรจะรักหวงแหน ดูแลทะนุถนอมเป็นอย่างดีและจะต้องรู้จักขอบคุณผู้ให้นิมนัตขึ้นนี้ด้วย นั่นคือ อัลลอฮ (ช.บ.) ด้วยการกล่าวซูโกรและปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม คือต้องเป็นบ่าวที่ดีและต้องตักวาต่อพระองค์อย่างแท้จริง เพราะมนุษย์ส่วนใหญ่จะหลงลืมไม่ใช้นิมนัตนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดตาม เจตนารมณ์ของอัลลอฮ นั่นคือ เพื่อภักดี (อิบาดะห์) ต่อพระองค์

ท่านนบีมุฮัมมัดได้กล่าวว่า

رواه البخارى (نعمتان مغبون فيهما كثير من الناس الصحة

“ นิมัต (ความสุข ความโปรดปราน) อยู่ 2 ประการ มีคนส่วนใหญ่จะหลงลืม นั่นคือ การมีสุขภาพที่ดีและมียามว่าง ” รายงานโดย อัลบุคอรี

การดูแลสุขภาพในยุคโลกาภิวัตน์ หรือ ยุคสารสนเทศนี้ สำหรับผู้ศรัทธาต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ ต้องมีความรู้ ต้องมีอิหม่าน ต้องรู้จักบริหารตนเองและเวลา ต้องมีวินัยอย่างเคร่งครัด หากศึกษาในหลักการแล้ว การดูแลสุขภาพส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นการป้องกันโรคมกกว่าการบำบัดรักษา นักปราชญ์ได้กล่าวว่า

الوقاية خير من العلاج

“การป้องกันโรค ดีกว่า การบำบัดรักษา”

การดูแลสุขภาพในเชิงป้องกันโรค จะกระทำได้ดีก็ต่อเมื่อผู้นั้นหมั่นเพียรหาความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ มีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้วเกิดความตระหนักพร้อมที่จะปรับเปลี่ยน พฤติกรรมในทางที่ดีและนำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมอย่างสม่ำเสมอ

ท่านนบีฯ เองเป็นคนที่มีความแข็งแรง ท่านเคยประลองกับชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อ รุกอนะห์ที่มีร่างกายแข็งแรงแต่ท่านนบีสามารถล้มชายคนนั้นลงกับพื้นได้ถึง 3 ครั้ง ก่อนที่ชายคนนั้นจะยอมนับถือศาสนาในเวลาต่อมา

ท่านนบีเคยกล่าวว่า :

المؤمن القوى خير واحب إلى الله من المؤمن الضعيف وفى كل خير احرص على ما ينفعك واستعن بالله ولا تعجز (رواه مسلم

“ผู้ศรัทธาที่แข็งแรง ย่อมประเสริฐกว่าและเป็นที่รักยิ่งของอัลลอฮ มากกว่าผู้ศรัทธาที่อ่อนแอ และในทุกการงานที่ดี จงยึดมั่นต่อสิ่งที่ให้คุณประโยชน์และจงขอความช่วยเหลือต่ออัลลอฮ และจงอย่าเป็นคนที่ย่อแอ”

องค์การอนามัยโลก (WHO) ให้คำนิยาม สุขภาพ จากเดิมที่ได้ระบุไว้ 3 มิติ มาเป็น 4 มิติ ในปี ค.ศ. 1984 ไว้ดังนี้

สุขภาพ คือ “สภาวะที่สมบูรณ์ทางด้านร่างกาย (Physical) จิตใจ (Psycho) จิตวิญญาณ (Spiritual) และสังคม (Social) มิเพียงแต่ปราศจากโรคและความพิการเท่านั้น”

จากคำนิยามข้างต้น จะเห็นว่า ศาสนา มีส่วนเกี่ยวข้องกับสุขภาพ ดังนั้น ในการดูแลสุขภาพในยุคปัจจุบันควรจะอยู่ในรูปแบบบูรณาการระหว่างหลักการศาสนา อิสลามกับหลักการแพทย์และสาธารณสุขที่ไม่ขัดต่อหลักศาสนาเข้าด้วยกัน ดังต่อไปนี้

1. การดูแลสุขภาพร่างกาย ปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อสุขภาพกายมีดังนี้

1.1 ดูแลเรื่องโภชนาการ มุสลิมต้องเลือกรับประทานอาหารที่อิสลามได้กำหนดไว้คือ

- อาหารที่ฮาลาล คือ อาหารที่อิสลามได้อนุมัติให้รับประทานได้ ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาการทางด้านจิตใจและวิญญาณ

- อาหารที่ดี (ภุ้ยญิบัน) คือ อาหารที่มีประโยชน์ สะอาด ปลอดภัยจากสารเคมีเจือปน อร่อย เหมาะสมกับวัยและสภาพของแต่ละคน มีผลต่อการพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจและจิตวิญญาณ

- รับประทานอาหารแบบซุนนะห์ จะช่วยป้องกันโรค ได้สุขภาพและอิบาดะห์ ช่วยพัฒนาการทางด้านร่างกายและอัคลัก (จริยธรรม)

- อาหารแต่ละมื้อควรจะได้แคลอรีที่เหมาะสม มีวิตามินและเกลือแร่ที่ร่างกายต้องการ

- อาหารสำหรับผู้สูงอายุ (อายุ 40-60 ปี) ควรจะลดอาหารประเภทแป้งและไขมัน ควรจะกินเนื้อ นม ถั่ว ผักและผลไม้มากขึ้น

- เลือกรับประทานอาหารที่ย่อยง่าย เพราะกระเพาะอาหาร ลำไส้ ตับไต เริ่มเสื่อมลง ควรลดอาหารรสเค็มจัด เพราะไตจะต้องทำงานหนักยิ่งขึ้น

1.2 การออกกำลังกาย

- การออกกำลังกายแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (Exercise For health)

2. การออกกำลังกายเพื่อการแข่งขัน (Exercise For competition)

- การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ มี 4 ชนิด คือ

1. Aerobic Exercise เช่น การเดิน การวิ่งเหยาะๆ การขี่จักรยาน ว่ายน้ำ เป็นต้น

2. Callisthenic Exercise เช่น การ Warm up และ Cool down ก่อนและหลังออกกำลังกายหรือ เล่นกีฬา วามหมาย “สุขภาพ” (Health) เช่น การบิดข้อเท้า การสับข้อเท้า การบิดลำตัว เอว สะโพก การแกว่งแขน เป็นต้น

3. Relaxation Exercise เช่น โยคะ รำมวยจีน

4. High Resistencemaerobic Exercise เช่น กีฬายกน้ำหนัก เป็นต้น

- การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ควรจะเลือกออกกำลังกายที่มีผลต่อระบบหัวใจ ระบบการหายใจ กระดูก กล้ามเนื้อและข้อ เป็นสำคัญ นั่นคือ aerobic exercise โดยมีหลักเกณฑ์ “FITT FORMULA” ดังนี้

1. F = Freguncy (ความถี่) อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง

2. I = Intensity (ความรุนแรง) คือ การออกกำลังกายจนกว่าการเต้นของหัวใจจะเพิ่มมากขึ้นประมาณ 60-85 % ของค่า age-predicted maximum rate (MHR) หมายถึง การออกกำลังกาย

กายจนมีเหงื่อออกและเริ่มหายใจเร็วและลึกมากขึ้น โดยไม่รู้สึกลับเจ็บหน้าอกหรือคล้ายจะเป็นลมค่า
 $\text{predicted MHR} = 220 - \text{อายุ (ปี)}$ เช่น อายุ 45 ปี ค่า $\text{MHR} = 220 - 45 = 175$ ครั้ง/นาที

3. Type of activity (ชนิดของกิจกรรม) เลือกการออกกำลังกายที่ตนชอบเหมาะสมกับ
 อายุและสภาพร่างกายของตนเอง เช่น การเดิน เป็นการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย
 ประหยัดและปลอดภัย

4. Time of duration (ระยะเวลา) อย่างน้อย 15-60 นาที/ครั้ง ขึ้นอยู่กับประเภท
 ของการออกกำลังกาย ถ้าว่ายน้ำ อย่างน้อย 20 นาที จะสูญเสียแคลอรีเท่ากับการเดิน 60 นาที
 (ประมาณ 200-300 แคลอรี) โดยจะมีการ Warm up ด้วยวิธี Callisthenic exercise 3-5 นาที ก่อน
 จะออกกำลังกาย aerobic และจะต้อง cool down อีก 3-5 นาที ด้วยขยับขึ้น callisthenic exercise
 ก่อนที่จะเสร็จสิ้นการออกกำลังกายในแต่ละครั้ง

- ควรจะมีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้กล้ามเนื้อหัวใจแข็งแรง มีแรงบีบตัวเพิ่มขึ้นและการ
 เต้นของหัวใจจะช้าลง เมื่อเทียบกับคนที่ไม่ออกกำลังกาย เท่ากับเป็นการประหยัดพลังงานของเรา

ความเจ็บป่วยในทัศนะอิสลาม

ความเจ็บป่วย เป็นสิ่งที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ อิสลามมิได้ถือว่าความเจ็บป่วยเป็นเคราะห์กรรม
 หรือความโชคร้าย หากแต่เชื่อว่า ความเจ็บป่วยนั้นเป็นไปตามพระประสงค์ของอัลลอฮ์ และการหาย
 หรือไม่หายจากการเจ็บป่วย หรือการตาย ก็เป็นพระประสงค์ของอัลลอฮ์เช่นกัน แต่ ก็ได้หมายความว่า
 ให้ผู้ป่วยนอนรอนกว่าพระองค์จะลิขิตให้หายโดยไม่พยายามเยียวยารักษา อิสลามถือว่า ความ
 เจ็บป่วยเป็นการทดสอบ วัดความศรัทธา ความอดทน ความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ นอกจากนี้ การที่
 พระองค์ให้เราเจ็บป่วยยังถือเป็นความเมตตา และไม่ให้เราท้อแท้สิ้นหวัง ให้รีบบำบัดเพื่อจะได้หาย ได้
 เคารพภักดีต่อพระองค์ต่อไป

ความเจ็บป่วยในทัศนะอิสลาม ถือว่า “ความเจ็บป่วยเป็นการทดสอบ”

พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน ความว่า “และแน่นอน เราจะทดสอบพวก
 เจ้าด้วยสิ่งหนึ่งสิ่งใด จากความกลัว ความหิว และด้วยความสูญเสีย (อย่างใดอย่างหนึ่ง) จากทรัพย์สิน
 สมบัติ ชีวิต และพืชผล และเจ้าจงแจ้งข่าวดีแก่บรรดา ผู้อดทนเถิด คือ บรรดาผู้ที่เมื่อเคราะห์ร้าย
 ประสบแก่พวกเขาแล้ว พวกเขาก็ก้าวว่า แท้จริงเราเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮ์ และแท้จริงพวกเราจะ
 กลับไปยังพระองค์”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ 2: 155-156)

มนุษย์ทุกคนได้รับการทดสอบจากอัลลอฮ์ ﷻ ทั้งรูปแบบของความสุขสบายและความทุกข์ยาก
 เพื่อทดสอบถึงความศรัทธาให้มนุษย์รู้จักขอบคุณพระองค์ในยามสุข รู้จักแบ่งปันให้เพื่อนมนุษย์ และ
 รู้จักอดทน ระวังถึงอัลลอฮ์ ﷻ ในยามทุกข์ยาก ยามเจ็บป่วย หรือประสบเคราะห์กรรมต่างๆ ดังนั้น
 ความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้น จึงเป็นการทดสอบถึงความอดทนในการบำบัดรักษา ทดสอบระดับความศรัทธา
 ที่มีอยู่ ผู้ที่เข้าใจและมีความศรัทธา จะมีกำลังใจที่จะต่อสู้กับความเจ็บป่วยที่ประสบอยู่ เขาจะวิงวอนขอ
 พรจากพระองค์ให้หายจากโรค

ในการดูแลผู้ที่เจ็บป่วยมุสลิม จึงต้องทำให้สุขภาพทางจิตวิญญาณของเขาแข็งแรง จะได้เข้าใจเรื่องนี้และมีพลังในการต่อสู้กับโรคร้าย หากจิตวิญญาณเขาอ่อนแอ เขาจะท้อแท้ ไม่มีกำลังใจ เกิดความเครียด ความเศร้า ส่งผลต่อโรคทางกายที่เป็นอยู่ หรือมีโรคใหม่แทรกซ้อนขึ้นได้

“ความเจ็บป่วยเป็นความเมตตา” ท่านศาสตมูฮัมหมัด ﷺ ได้กล่าวไว้ ความว่า

“โรคภัยไข้เจ็บมันนำบาปไปจากลูกหลานอาดัม อย่างเช่น ช่างตีเหล็ก เป่าหลอมเหล็กให้ละลาย ให้สิ่งสกปรกออกไปฉัณได พระองค์อัลลอฮ์ได้ทรงตอบแทนให้ผู้เจ็บป่วยด้วยการให้อภัยแก่เขา” (บันทึกโดยมุสลิม)

นับเป็นความเมตตาของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ทรงนำบาปออกไปจากผู้ที่เจ็บป่วย เปรียบเสมือนว่าเขาได้ขจัดใช้ในความผิดบาปที่ผ่านมา และ อัลลอฮ์จะอภัยให้แก่เขา นอกจากนี้ ความเจ็บป่วยเป็นสิ่งที่ใกล้เคียงกับความตาย จึงเป็นโอกาสที่ผู้เจ็บป่วยจะได้หันกลับมามองตัวเอง พิจารณาถึงชีวิตที่ผ่านมา มีโอกาสขอลุแกโทษในความผิดที่ผ่านมา ได้ปรับปรุงตัวเองก่อนที่ความตายจะมาถึงซึ่งไม่อาจแก้ไขได้แล้ว ฉะนั้น การเจ็บป่วยจึงถือเป็นความเมตตาอย่างยิ่งของอัลลอฮ์ที่มีต่อบ่าวของพระองค์

“ความเจ็บป่วยถือเป็นการลงโทษ” สำหรับผู้ที่อธรรมหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติของอัลลอฮ์ การเจ็บป่วยก็ถือเป็นการลงโทษให้เขาได้สำนึกตัว และกลับตัวเป็นคนดี มีความเชื่อและศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ (อิหม่าน) ที่เข้มแข็งต่อไป อีกนัยหนึ่งก็ถือเป็นความเมตตาของอัลลอฮ์ ﷻ ต่อบ่าวของพระองค์ แม้บ่าวผู้นั้นจะดื้อดึงก็ตาม ฉะนั้น เมื่อเรามีความเจ็บป่วย จึงต้องมาพิจารณาถึงสิ่งที่ทำผิดบาป และรีบขออภัยโทษต่ออัลลอฮ์ ซึ่งพระองค์เป็นผู้ทรงให้อภัยตลอดเวลา ดังพระดำรัสในคัมภีร์อัลกุรอาน ความว่า

“แท้จริง อัลลอฮ์ ทรงรักบรรดาผู้สำนึกผิดที่กลับเนื้อกลับตัว และบรรดาผู้ที่ทำตนให้สะอาด”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ 2: 222)

การบำบัดรักษาเมื่อเจ็บป่วยดังได้กล่าวมาแล้ว มีให้annonความตาย หรือปล่อยให้ความเจ็บป่วยหายไปเอง เพราะเมื่อพระองค์ทรงลิขิตให้เจ็บป่วยแล้ว ก็ทรงลิขิตให้หายป่วยไว้ด้วย โดยผ่านกระบวนการการบำบัดรักษา ดังที่ท่านศาสตมูฮัมหมัด ﷺ กล่าวไว้ ความว่า

“จงรักษาเถิด แท้จริงพระองค์อัลลอฮ์จะไม่ทรงนำโรคลงมา เว้นแต่พระองค์จะนำยามา เพื่อการบำบัดลงมาด้วยยกเว้นโรคเดียวที่ไม่มียารักษาโรค คือ โรคชรา” (บันทึกโดย อัลบุคอรี และมุสลิม)

ส่วนผลของการบำบัดรักษาว่าจะหายหรือไม่ หรือจะเรื้อรังหรือไม่ ขึ้นอยู่กับพระประสงค์ของพระองค์เท่านั้น เราจึงเห็นผู้เจ็บป่วยที่รักษาไม่หายหรือตายจากโรคต่างๆ แม้เป็นโรคที่ไม่รุนแรงหรือบางคนที่เป็นโรคร้ายแรง แต่ก็รักษาหายหรือประคับประคองไปได้ระยะหนึ่ง ดังอัลกุรอาน ความว่า

“และเมื่อฉันป่วย ดังนั้น พระองค์ทรงทำให้ฉันหายป่วย” (อิซฮะเราะฮ์ 26: 80)

การบำบัดรักษาจึงเป็นหน้าที่และสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิมที่เจ็บป่วยและญาติ เป็นการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระเจ้า ไม่ปล่อยให้ไปไปตามยถากรรม ร่างกายเป็นสิ่งที่พระเจ้ามอบหมายให้ดูแล ห้ามทำร้ายร่างกายหรือปล่อยปละละเลย ให้รับบำบัดรักษาด้วยวิธีการที่อนุมัติ ไม่ขัดกับหลักศาสนา อย่าง เช่น การตั้งภาคี การบนบานสิ่งอื่นนอกจากอัลลอฮ์ การมอบหมายหรือศรัทธาในผู้บำบัดเกินขอบเขต เชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้บำบัดให้หายได้โดยลืมนึกถึงอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ที่ทำให้หายป่วยโดยการให้ยาศาสตร์ การทรงเจ้าเข้าผี การเสี่ยงทายหรือบูชาญิน เป็นต้น หากจะมีการเป่าพรม ก็ต้องอ่านถ้อยคำจาก

พระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน หรืออ่านบทขอพรที่ท่านศาสดามุฮัมมัดสอนไว้เท่านั้น นอกจากนี้ ยังห้ามใช้ยาที่มีส่วนผสมของสุรา ยาตอง หรือสิ่งต้องห้าม (ฮารอม) มาบำบัดรักษา

ส่วนการหายจากโรคนั้น ขึ้นอยู่กับพระประสงค์ของอัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้น มุสลิม ที่เจ็บป่วยจึงต้องวิงวอนขอและศรัทธาต่อพระองค์ มีความอดทน มีความเชื่อมั่น มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีกำลังใจ มีความหวังในความเมตตาของพระองค์ พร้อมกันนั้น เขาจะไม่เสียใจหรือท้อแท้ หรือไว้วางใจหากการบำบัดนั้นไม่ได้ผล เพราะทุกอย่างเกิดจากพระประสงค์ของอัลลอฮ์ ﷻ ซึ่ง พระองค์อาจให้อะไรมากกว่าหายจากโรค หรือการหายเจ็บป่วย อาจทำให้เกิดผลเสียด้านอื่นแก่บ่าวของพระองค์ได้ ฉะนั้น การปลุกฝังเรื่องนี้แก่ผู้ป่วยมุสลิมและญาติ จะทำให้ผู้ป่วยมีจิตใจที่มั่นคง ไม่หวั่นไหว มีกำลังใจในการต่อสู้กับโรคร้ายต่อไป

ผู้ที่เจ็บป่วย แม้ป่วยระยะสุดท้ายก็ตาม ไม่ควรสิ้นหวังหรือท้อแท้ในความเมตตาของอัลลอฮ์ ﷻ ไม่ ควรคิดต่อพระองค์ในทางที่ไม่ดี เช่น คิดว่าพระองค์โกรธกริ้ว เพราะทำความผิดไว้มาก การคิดเช่นนี้จะทำให้ยิ่งกระวนกระวาย ซึมเศร้าได้ท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ กล่าวไว้ ความว่า “อัลลอฮ์ ตรัสว่า เราจะเป็นอย่างที่เราคิดต่อเรา” (บันทึกโดยอัลบุคอรีย์) ท่านอิบนุอับบาส กล่าวไว้ว่า “เมื่อท่านได้พบเห็นผู้ที่กำลังใกล้เสียชีวิต ก็จงบอกข่าวดีแก่เขาว่า เขาอาจจะได้พบอัลลอฮ์ และเขาต้องนึกคิดต่อพระองค์ในทางที่ดี”

อิสลามห้ามการทำร้ายตัวเองทั้งในทางตรงและทางอ้อม การฆ่าตัวตายถือเป็นบาปอย่างยิ่ง ดังนั้น จะเห็นว่า ผู้ป่วยมุสลิมที่มีอาการซึมเศร้าหรือป่วยเป็นโรคซึมเศร้า แม้จะมีความคิดเรื่องความตายหรืออยากตาย (เพราะเป็นอาการของโรค) แต่มักไม่ค่อยฆ่าตัวตายหรือลงมือกระทำ จึงพบสถิติการฆ่าตัวตายน้อยที่สุดในสามหรือสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนผู้ที่ทนทุกข์ทรมานจากความเจ็บป่วยระยะสุดท้าย อาจมีอาการปวดมากจนทนไม่ไหว บางคนขอให้แพทย์ฉีดยาให้ตาย ซึ่งถือเป็นสิ่งต้องห้ามในอิสลาม ท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวเตือนไว้ว่า “คนใดคนหนึ่งอย่าได้คิดอยากตาย อันเนื่องเพราะเกิดการเจ็บป่วย แต่หากเขาจำเป็น ต้องกล่าวคำใดออกมาถึงกล่าวว่า โอ้อัลลอฮ์ ขอให้ฉันมีชีวิตคงอยู่ หากการมีชีวิตอยู่นั้น เป็นสิ่งที่ดีสำหรับฉัน และขอให้ฉันจบชีวิตเสีย หากการจบชีวิตนั้นเป็นสิ่งที่ดีสำหรับฉัน” (บันทึกโดยอัลบุคอรีย์) และท่านยังได้กล่าวอีกว่า “คนใดคนหนึ่งในกลุ่มพวกเจ้า อย่าได้คิดอยากตาย เพราะบางทีเขาก็เป็นคนดี เมื่อเขามีอายุยาวต่อไป ความดีของเขาจะยิ่งเพิ่มขึ้นและหากเขาเป็นคนเลว เมื่อชีวิตยาวออกไป บางทีเขาอาจได้กลับเนื้อกลับตัวหรือสำนึกผิด”

สุขภาพในมุมมองของอิสลาม

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ได้ให้ความหมายของคำว่า “สุขภาพ” ไว้ว่า “สุขภาพ (Health) หมายถึง สุขภาวะที่สมบูรณ์ ทั้ง 4 มิติ คือ มิติทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ มิใช่เพียงแค่ปราศจากโรคหรือความพิการเท่านั้น” แต่ความหมายของ “สุขภาพในทัศนะอิสลาม” จะเน้นในมิติด้าน “จิตวิญญาณ (spiritual well-being)” เป็นสำคัญ เพราะอิสลามมีหลักความศรัทธาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับพระผู้เป็นเจ้า คือ มีความศรัทธาในอัลลอฮ์ ﷻ

อิสลามเชื่อว่าสุขภาพที่สมบูรณ์ทางจิตวิญญาณ จะเป็นพลังที่จะนำไปสู่สุขภาพที่ดีโดยรวม เนื่องจากอิสลามเป็นวิถีการดำเนินชีวิต (Way of Life) ที่ตั้งอยู่ในกรอบแนวทางของศาสนาที่พระผู้เป็นเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน และแบบอย่างคำสอนของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ตั้งแต่เกิด

จนกระทั่งตาย ทั้งในเรื่องการกิน การนอน กิจวัตรประจำวันทั่วไป สังคม วัฒนธรรม สุขภาพอนามัย การเจ็บป่วย ความตาย และอื่นๆ ซึ่งมีบัญญัติไว้ทั้งสิ้น

การมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงดี ย่อมเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิต และกระบวนการพัฒนาในทุกด้านทุกมิติ ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัดได้ ﷺ กล่าวถึงสุขภาพไว้อย่างกว้างขวางและครอบคลุมปัจจัยแห่งสุขภาวะ อีกทั้งสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของสุขภาพไว้อย่างเป็นองค์รวมว่า “ผู้ใดที่ตื่นเช้าขึ้นมา มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีจิตใจที่สงบร่มเย็น ไม่มีความวิตกกังวลทุกข์ร้อน มีอาหารสำหรับบริโภคในวันนั้น ก็ประหนึ่งว่าเขาผู้นั้นได้ครองโลกไว้ทั้งโลก” (ติรมีซีย์ อิบนิมาเยฮ์ และบุคอรี)

ในมุมมองของอิสลาม ถือว่าการดูแลรักษาสุขภาพนั้นเป็นหน้าที่ (วาญิบ) สำหรับมนุษย์ เพราะสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ดี เป็นความโปรดปราน (เนียะมัด) ที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานให้แก่มนุษย์ ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า “เนียะมัด (ความโปรดปราน) 2 ประการ ที่คนส่วนใหญ่มักจะหลงลืม คือ การมีสุขภาพที่ดี และการมีเวลาว่าง” (บุคอรี)

ดังนั้น มนุษย์จะต้องสำนึกในคุณค่าและต้องแสดงความกตัญญูต่ออัลลอฮ์ ﷻ ในการดำรงรักษาความโปรดปรานนี้ ด้วยการรักษาสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรง แต่ หากปล่อยปละละเลยไม่ใส่ใจหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นมูลเหตุแห่งการบ่อนทำลายสุขภาพ นอกจากผู้นั้นจะต้องได้รับความเดือดร้อนในชีวิตบนโลกนี้แล้ว เขายังต้องรับผิดชอบและถูกสอบสวนในวันอาคีเราะฮ์ (โลกหน้า) อีกด้วย ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ มุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวว่า “และสำหรับร่างกายของเจ้านั้น เป็นหน้าที่ซึ่งเจ้าต้องดูแลมัน” (บุคอรี และมุสลิม) และดังปรากฏในโอองการกุรอานว่า “และหลังจากนั้น (ตาย) สู้เจ้าต้องถูกสอบสวนถึงเรื่องความโปรดปรานต่างๆ ที่ได้รับจากอัลลอฮ์ ” (ซูเราะฮ์อัตตะกาฮูร : 8)

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ ให้ความสำคัญกับสุขภาพจิตและจิตวิญญาณเป็นอย่างยิ่ง เพราะความเป็นมนุษย์ของเรานั้นอยู่ที่จิตใจและจิตวิญญาณ ไม่ได้อยู่ที่ร่างกาย แต่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตกับกายนั้นมีความลึกซึ้งละเอียดอ่อน ไม่อาจแยกจากกันได้ และมีอิทธิพลต่อกันทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวไว้ว่า “พึงรู้เถิดว่า ในร่างกายนั้น มีก้อนเนื้ออยู่ก้อนหนึ่ง ซึ่งถ้ามันดีแล้ว อวัยวะส่วนอื่นในร่างกายก็จะดีตามไปด้วยทั้งหมด แต่หากมันเลวแล้ว อวัยวะอื่นทั้งหมดในร่างกายก็จะเลวตามไปด้วย พึงรู้เถิดว่ามัน คือ หัวใจ ” (บุคอรี และมุสลิม)

การปฏิบัติศาสนกิจต่างๆ ในอิสลาม ไม่ว่าจะเป็นการละหมาด การถือศีลอด การกล่าวรำลึกถึงอัลลอฮ์ ﷻ (การซิเกร) การอ่านอัลกุรอาน และอื่นๆ ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่เสริมสร้างสุขภาพจิตทั้งสิ้นอัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานว่า “บรรดาผู้ศรัทธาและจิตใจของพวกเขาสงบด้วยการรำลึกถึงอัลลอฮ์ พึงทราบเถิด ด้วยการรำลึกถึงอัลลอฮ์ นั้น ทำให้จิตใจสงบ” (ซูเราะฮ์ฮุญเราะฮ์ : 28)

การละหมาด เป็นการปล่อยวางทางจิตใจจากการกิจทุกอย่างรอบๆ ตัว เพื่อรวบรวมสมาธิรำลึกถึง และวิงวอนขอต่ออัลลอฮ์ ﷻ พระผู้เป็นเจ้า ด้วยจิตอันมั่นคงมุ่งมั่นซึ่งจะก่อให้เกิดพลัง และความเข้มแข็งของจิตใจ ซึ่งจะเป็เกราะกำบังความเลวร้ายต่างๆ ที่จะเข้ามากัดเซาะบ่อนทำลายการดำรงอยู่และสุขภาพจิตอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการถือศีลอดนั้น นอกจากจะเป็นการเสริมสร้างความสดใ้ ผักความอดทนอดกลั้น และความแข็งแรงของจิตใจแล้ว การถือศีลอดยังเป็นการรักษาและเสริมสร้างสุขภาพทางกายอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วย ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวไว้ว่า “ท่านจงถือศีลอด แล้วท่านจะมีสุขภาพที่สมบูรณ์” (อัญญอบรอนิ)

อิสลามให้ความสำคัญกับเรื่องของความสะอาด ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวไว้ว่า “ความสะอาดนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา” (อะหมัด และมุสลิม)

อิสลามมิได้มองเรื่องความสะอาดเป็นเพียงเรื่องปกติวิสัยที่มนุษย์พึงปฏิบัติ ในชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่อิสลามให้ความสำคัญและถือว่า ความสะอาดเป็นศาสนกิจ (อิบาดะฮ์) เพราะความสะอาดเกี่ยวข้องกับหลักปฏิบัติอัน

เป็นเสาหลักของอิสลาม คือเรื่องของการละหมาด ดังนั้น ความสะอาดจึง เปรียบเสมือนเป็นกุญแจเข้าสู่การละหมาด เพราะทุกครั้งที่จะเข้าสู่การละหมาด มุสลิมจะต้องชำระล้างอวัยวะส่วนสำคัญต่างๆ ของร่างกาย (อาบน้ำละหมาด)

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวถึงเรื่องการแปรงฟัน และการทำความสะอาดหรือขจัดสิ่งสกปรกที่เป็นต้นเหตุของเชื้อโรค ไว้ว่า “หากฉันไม่กลัวว่า จะเกิดความยากลำบากแก่ประชาชาติของฉันแล้ว ฉันก็จะใช้พวกเขาให้แปรงฟัน พร้อมกับทุกการอาบน้ำละหมาด ณ ทุกละหมาด” (บุคอรีย และมุสลิม)

อิสลามยังกำหนดและให้ความสำคัญกับความสะอาดของเสื้อผ้าอาภรณ์และที่อยู่ อาศัย ตลอดจนสภาพสิ่งแวดล้อมอย่างครบถ้วนไว้ด้วย ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ ความว่า “และเสื้อผ้าของเจ้า จงทำให้สะอาด” (ซูเราะฮ์อัลมุดซัซ : 4) และท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวไว้ว่า “แท้ จริง อัลลอฮ์นั้นดี ทรงชอบความดี ทรงสะอาด และชอบความสะอาด ทรงมีเกียรติ และทรงชอบการมีเกียรติ ทรงโอบอ้อม และทรงชอบการโอบอ้อมอารี ดังนั้น พวกท่าน จงทำความสะอาดบริเวณบ้านและสนามของพวกท่าน พวกท่านจงอย่าทำเหมือนชาวยะฮูดี ซึ่งพวกเขาจะเก็บขยะไว้ในบ้านของพวกเขา” (อัลบัซซาร) สิ่งต่างๆ เหล่านี้ย่อมบ่งชี้ถึงมุมมองของอิสลามต่อความสำคัญของความสะอาดในฐานะที่เป็นรากฐานขั้นต้นของสุขภาพมนุษย์

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ดำเนินอย่างรุนแรงต่อพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ที่ทำให้ลายสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เช่น ความมั่งคั่ง การถ่ายทุกข์หรือทิ้งของเสียต่างๆ ลงในแหล่งน้ำ บนทางสัญจร เพราะพฤติกรรมเหล่านี้จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพตามมา เช่น เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคและแพร่กระจายเชื้อโรค ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวถึงพฤติกรรมเหล่านี้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ถูกสาปแช่ง

ท่านอบูฮุร็อยเราะฮ์ รายงานว่า ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า “พวกท่านพึงระวัง 2 สาเหตุที่ทำให้ถูกสาปแช่งเกิด” บรรดาขออาบะฮุ พวกท่านถามว่า “โอ้ ท่านศาสนทูตของอัลลอฮ์ 2 สาเหตุนั้นมีอะไรบ้างครับ ” ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ตอบว่า “คือ การถ่ายทุกข์ตามเส้นทาง ทางสัญจรของผู้คน และตามบริเวณที่ผู้คนใช้อาศัยร่มเงา” (อะหมัด และมุสลิม) “คนหนึ่งคนใดในหมู่พวกท่าน จงอย่าปัสสาวะลงในแอ่งน้ำนิ่ง (ไม่ไหลเวียน) ภายหลังเขาต้องใช้น้ำนั้นอาบน้ำ” (มุสลิม, อบูดาวูด และอันนะซาอี)

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ยังได้ดำเนินความเกียจคร้าน ความเฉื่อยชา และความอ่อนแอ ท่านถือว่าลักษณะของมุสลิมที่เคร่งครัด ต้องมีความสดชื่นแจ่มใส มีความกระตือรือร้น ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่าไว้ว่า “ผู้ศรัทธาที่มีความแข็งแรง ย่อมประเสริฐและเป็นที่รักของอัลลอฮ์ ﷻ มากกว่าผู้ศรัทธาที่อ่อนแอ” (มุสลิม)

นอกจากนี้ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ยังสนับสนุนและส่งเสริมการเคลื่อนไหวและการออกกำลังกาย เพราะการมีร่างกายที่แข็งแรงและสุขภาพที่ดีนั้นเป็นส่วนหนึ่งของความโปรด ปรานจากอัลลอฮ์ ﷻ และการปฏิบัติศาสนกิจทางศาสนา (อิบาดะฮ์) หลายอย่าง ก็ต้องอาศัยร่างกายที่มีความแข็งแรงและมีสุขภาพที่ดี

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เคยวิ่งแข่งกับท่านหญิงอาอิชะฮ์รียาของท่าน นอกจากจะเป็นการออกกำลังกายแล้ว ยังเป็นศิลปะสำคัญในการครองเรือนของท่านอีกด้วย เล่าจากท่านหญิงอาอิชะฮ์ ความว่า “ฉันได้วิ่งแข่งกับท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ลักษณะท่านในการแข่งขันครั้งนั้น ต่อมาเมื่อฉันมีน้ำหนักเพิ่มมากขึ้น เราได้แข่งกันอีก และท่านเป็นผู้ชนะ ท่านก็ได้กล่าวว่า ครั้งนี้เป็นการลบล้างครั้งนั้น” (อะหมัด)

มารยาทในการเยี่ยมผู้ป่วย

มารยาทในการไปเยี่ยมผู้ป่วยตามหลักการอัลอิสลามนั้นมีมากมาย จะขอแนะนำแบบอย่างของท่านเราะซูล ในการเยี่ยมเยียนผู้ป่วยมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. พุดปลอบใจให้กำลังใจผู้ป่วย ด้วยคำพูดที่อ่อนโยน นุ่มนวล ไพเราะ สวยงาม ดังที่ปรากฏในบันทึกของ อิบน์มาญะฮ์ แจ้งว่า อบูสะอีด อัลคุดรีย์ กล่าวว่าท่านเราะซูล ได้กล่าวว่า “เมื่อพวกท่านไปเยี่ยมผู้ป่วยก็จงพุดปลอบใจ และให้กำลังใจแก่ผู้ป่วย เพราะการกระทำดังกล่าวก็ได้เป็นการขัดต่อสิ่งที่อัลลอฮ์ ทรงกำหนด (อะญัล) แต่อย่างใด” (บันทึกโดย ตริมีซีย)

นั่นคือการพูด เพื่อให้ผู้ป่วยรู้สึกว่าเป็นอีกไม่ช้าเขาก็จะหายดีเป็นปกติ และจะมีอายุยืนยาว เพราะผู้ป่วยจะมีขวัญกำลังใจจากผู้มาเยี่ยมเยียน และบุคคลรอบข้าง จนทำให้รู้สึกเข้มแข็ง กระปรี้กระเปร่าขึ้น เมื่อมีผู้มาเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้บรรดาอุลมะฮ์ จึงเตือนผู้ที่ไปเยี่ยมไข้ มิให้พูดถึงเรื่องความตายขณะอยู่ต่อหน้าผู้ป่วย หรือพูดถึงคนที่ตายไปแล้วด้วยโรคเดียวกันนี้ต่อหน้าผู้ป่วย เพราะจะทำให้เสียกำลังใจ หรือทำให้เกิดอาการวิตกกังวลแก่ผู้ป่วย

2. ให้ขอคุอาต่ออัลลอฮ์ ให้ผู้ป่วยหายจากการเจ็บป่วย ท่านนะบีมุฮัมมัด เคยใช้มือขวาลูบผู้ป่วย พลาท่านก็อ่านคุอาดังต่อไปนี้ สามครั้งด้วยกัน " ข้าแต่อัลลอฮ์ ผู้ทรงเป็นพระเจ้าแห่งมวลมนุษย์ ขอพระองค์ทรงให้อาการป่วยไข้มลายหายไป โอ้อัลลอฮ์ ขอพระองค์ทรงให้หายป่วย ด้วยพระองค์เป็นผู้ทรงให้หายป่วยได้ ไม่มีการให้หายจากการเจ็บป่วยใดๆ นอกจากด้วยพระองค์เท่านั้น ที่ทรงทำให้หายได้ เป็นการหายป่วยชนิดที่ไม่มีร่องรอยการเจ็บป่วยใดๆ หลงเหลืออยู่เลย "

(บันทึกโดย บุคอรี,มุสลิม,อิบนุมาญะฮ์,อัตตาริมีย,ตริมิซีย)

ท่านเราะซูล กล่าวเพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่ผู้ป่วยว่า "(ไม่สบาย)ไม่เป็นไรนะ เหมือนกับการชำระล้างตัวให้สะอาด อินชาอัลลอฮ์" (บันทึกโดย บุคอรี)

บางครั้งท่านเราะซูล ก็กล่าวว่า กัฟฟาเราะฮุน วะ ฎะฮฺฮูร หมายถึง "การ เจ็บป่วยนั้นเท่ากับเป็นการไถ่โทษจากความผิดบาปต่างๆ และเป็นการชำระล้างร่างกาย และจิตใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์ จากสิ่งสกปรกโสโครกต่างๆ" ซึ่งก็สมจริงดังชะฮีดะฮ์ที่ท่านเราะซูล กล่าวว่า " สิ่งที่มีสลิมประสบ ไม่ว่าจะเป็นความเหน็ดเหนื่อย ความยุ่งยาก ความกลุ้มอกกลุ้มใจ ความเดือดร้อน ความเศร้าหมอง ทุกข์ระทมใจ หรือแม้กระทั่งรอยหนามที่ทิ่มตำเขา ดังกล่าวทั้งหมดนี้ อัลลอฮ์ จะทรงให้สิ่งเหล่านี้ลบล้างความผิดเขา จนหมดสิ้นไป" (บันทึกโดย บุคอรี และมุสลิม)

3. ให้ถามอาการของผู้ป่วย และให้หยิบยื่นหรือมอบสิ่งดีๆที่ผู้ป่วยชอบ และพึงพอใจให้แก่ผู้ป่วย อย่าพูดหรือทำในสิ่งที่ผู้ป่วยไม่ชอบ ดังมีรายงาน ท่านนะบีมุฮัมมัดเคยนั่งทางด้านศีรษะของผู้ป่วย แล้วถามอาการของผู้ป่วยโดยท่านกล่าวว่า เธอรู้สึกเป็นอย่างไรบ้าง? และอีกรายงานหนึ่งระบุว่า ท่านเราะซูล เคยถามผู้ป่วยว่า ต้องการสิ่งใด หรือไม่? โดยที่ท่านกล่าวว่า เธอต้องการจะได้อะไรไหม ? หากต้องการสิ่งใด ก็ต้องรู้ด้วยว่าสิ่งนั้นไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ผู้ป่วย ก็จงให้สิ่งนั้นเถิด

4. ให้ไปเยี่ยมผู้ป่วยโดยใช้เวลาไม่นานนัก เพราะผู้ป่วยต้องการพักผ่อน ต้องการบำบัดรักษา และต้องการความเป็นส่วนตัว ให้รีบไปและให้รีบกลับ สำหรับการเยี่ยมเยียนคนทั่วไป และสำหรับผู้ป่วยด้วยแล้วยิ่งสมควรกว่า นอกจากกรณีผู้ป่วยต้องการให้อยู่นานๆ หรือการไปเยี่ยมนั้นจะทำให้ผู้ป่วยดีใจ หรือช่วยบรรเทาอาการเจ็บป่วยลงก็ไม่เป็นไร เพราะอาจทำให้ผู้ป่วยหายเร็วขึ้นก็ได้ อินชาอัลลอฮ์

5. ให้ไปเยี่ยมผู้ป่วยทุกคนที่รู้จัก ไม่ว่าจะเป็นมุสลิม หรือต่างศาสนิกก็ตาม มีรายงานว่า ท่านนะบี ได้ไปเยี่ยมมุขริกบางคนป่วยไข้เป็นการส่วนตัว ในฐานะที่เป็นญาติที่ใกล้ชิด ดังเช่น อับดุลิบ ซึ่งเป็นลุงของท่าน และมีหลักฐานยืนยันว่า ท่านนะบี ได้ ไปเยี่ยมเด็กยิว ซึ่งเคยรับใช้ท่าน ท่านได้เสนอให้เขาเข้ารับอิสลาม ดังที่เคยเสนอแก่ลุงของท่านแต่ลุงของท่านไม่ยอมรับข้อเสนอ นั้น ส่วนเด็กน้อยชาวยิว คนนี้ตกลงรับข้อเสนอ และได้ประกาศตนเข้ารับอิสลามในที่สุด ท่านนะบี กลับออกมาด้วยความดีใจ พลาทกล่าวว่า "การสรรเสริญทั้งมวลนั้น เป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮ์ ผู้ทรงทำให้เด็กคนนี้อดพ้นภัยจากนรก"

แล้วเหตุไฉนเล่า พวกเรามุสลิมจึงไม่ฟื้นฟูจริยธรรมอันดีงามของอิสลามในด้านนี้ ด้วยการปฏิบัติ
ตามจริยธรรมอันสูงส่งของท่านนะบี เพื่อเสริมสร้างสังคมที่แข็งแกร่ง เพื่อให้ได้รับความพอพระทัย
จากอัลลอฮ์ และเพื่อเราท่านทั้งหลายจะได้รับผลบุญอันยิ่งใหญ่จากพระองค์ทั้งดunyaและอาคิเราะฮ์

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

ในการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ กิจกรรมที่ 22 อบรมปฏิบัติการ เรื่องการดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม ในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ได้ดำเนินโครงการ ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

นักศึกษาสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 70 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการ

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมอบรม

ขั้นตอนในการดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

รายละเอียด

- จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะดำเนินงาน อาจารย์วิทยากร และนักศึกษาช่วยงาน
- จัดทำหนังสือเชิญวิทยากรเพื่อให้ความรู้ในการอบรม
- จัดทำหนังสือส่งถึงวิทยากร ดำเนินการโดยคณะดำเนินงานที่ได้แต่งตั้ง
- ประชุมคณะดำเนินงาน เตรียมรายละเอียดการจัดกิจกรรมและจัดซื้อ/จ้างวัสดุ

วัตถุประสงค์

- เพื่อเป็นหลักฐานและความสะดวกในการดำเนินโครงการ
- เพื่อให้อาจารย์และนักศึกษาช่วยงานได้มีความรู้ความเข้าใจก่อนการดำเนินการ

อบรม

เป้าหมาย

- เชิงปริมาณ อาจารย์สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา จำนวน 5 คน และนักศึกษา สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา จำนวน 65 คน

- เชิงคุณภาพ อาจารย์และนักศึกษามีความรู้และความเข้าใจในการเตรียมการดำเนินโครงการ

สื่อที่ใช้

- เอกสารการประชุม
- คำสั่งปฏิบัติงานของอาจารย์
- หนังสือเชิญวิทยากร

วิธีดำเนินโครงการ

- ประชุมคณาจารย์เพื่อชี้แจงรูปแบบการจัดโครงการ เรื่อง วัน เวลา สถานที่ ในการ
จัดกิจกรรม

- แต่งตั้งคณะดำเนินงานโครงการ

งบประมาณ

- จำนวน 10,000 บาท

ขั้นที่ 2 ขั้นระหว่างดำเนินโครงการ

รายละเอียด

- เข้าอบรมปฏิบัติการตามกิจกรรมที่กำหนด

- แจกแบบประเมินความพึงพอใจ

วัตถุประสงค์

- เพื่อบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้รายวิชาอิสลามศึกษากับการปฏิบัติจริงจากผู้ที่มีความรู้
และประสบการณ์

- เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ เรียนรู้
เนื้อหาวิชาอิสลามศึกษาในสถานที่ปฏิบัติจริงจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์

- เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้วิธีการดูแลผู้ป่วยด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม

เป้าหมาย

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา เข้าร่วมในโครงการฯ
จำนวน 65 คน

สื่อที่ใช้

- เอกสารประกอบการอบรม
- แบบประเมินความพึงพอใจ
- เครื่องคอมพิวเตอร์
- กล้องถ่ายรูป
- โปรเจคเตอร์

วิธีการดำเนินการ

- การอบรมปฏิบัติการ

วันที่ 22 มีนาคม.58 2558		
เวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
08.00 – 08.30	ลงทะเบียน	
08.30 – 09.00	ประธานเปิดพิธีโดยการอันเชิญอัลกุรอาน	
09.00 - 10.30	-อบรมปฏิบัติการกลุ่ม เรื่อง การดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม (ช่วงที่ ๑)	นายแพทย์มาหะมะ เมาะมูลา นายลูกมาน เร็งมา นางนุรฮายาตี นิมะชา
10.30 - 10.45	พักรับประทานอาหารว่างเช้า	นักศึกษา
10.45 - 12.00	-อบรมปฏิบัติการกลุ่ม เรื่อง การดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม (ช่วงที่ ๑) (ต่อ)	นายแพทย์มาหะมะ เมาะมูลา นายลูกมาน เร็งมา นางนุรฮายาตี นิมะชา
12.00-13.00	พักรับประทานเที่ยง และละหมาดซุฮรี	
13.00-14.30	-อบรมปฏิบัติการกลุ่ม เรื่อง การดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม (ช่วงที่ ๒) (ต่อ)	นายแพทย์มาหะมะ เมาะมูลา นายลูกมาน เร็งมา นางนุรฮายาตี นิมะชา
14.30-14.50	พักรับประทานอาหารว่างบ่าย	
14.50-16.00	-อบรมปฏิบัติการกลุ่ม เรื่อง การดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม (ช่วงที่ ๒) (ต่อ)	นายแพทย์มาหะมะ เมาะมูลา นายลูกมาน เร็งมา นางนุรฮายาตี นิมะชา
16.00 – 16.30	พิธีปิด	

ขั้นที่ 3 หลังการดำเนินโครงการ

รายละเอียด

- เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เข้าอบรมในการทำแบบประเมินความพึงพอใจหลังเข้ารับ

อบรม

- วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- สรุปรายงานผลการดำเนินกิจกรรมเป็นรูปเล่มเพื่อรายงานผลจากการวิเคราะห์

วัตถุประสงค์

- เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุปผลและปรับปรุงพัฒนางานต่อไป

เป้าหมาย

- เชิงปริมาณ อาจารย์สาขาการสอนอิสลามศึกษา จำนวน 5 คน และนักศึกษา

จำนวน 65คน

- เชิงคุณภาพ เพื่อสรุปรายงานผลการดำเนินกิจกรรมเป็นรูปเล่มเพื่อรายงานผลจากการวิเคราะห์

สื่อที่ใช้

- เครื่องคอมพิวเตอร์
- เอกสารการประชุม
- รายงานสรุปโครงการ

วิธีการดำเนินการ

- ร่วมประชุมวางแผนในการทำสรุปโครงการ
- แบ่งหน้าที่แต่ละฝ่ายรับผิดชอบจัดทำรายงาน
- รวบรวมข้อมูลทั้งหมด จัดทำเป็นรูปเล่ม
- บันทึกข้อมูลในแผ่น CD เพื่อส่งรูปเล่มโครงการ

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนิน โครงการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ กิจกรรมที่ 22 อบรมปฏิบัติการ เรื่องการดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม ในวันที่ 22 มีนาคม 2558 ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สรุปผลการดำเนินงานเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. สรุปข้อมูลทั่วไป
2. สรุปความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม

1. ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละของเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	10	14.3
หญิง	60	85.7
รวม	70	100

จากตารางที่ 1 มีผู้เข้าอบรมทั้งหมด 70 คน ส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 85.7 และเพศชาย 10 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 ตามลำดับ

2. สรุปความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม

ที่	พฤติกรรม	ค่าเฉลี่ย	S.D
1.	ความเหมาะสมของสถานที่จัดโครงการ	4.07	.520
2	ความเหมาะสมของระยะเวลาที่จัดโครงการ	3.71	.640
3.	การแสดงออกของผู้จัดโครงการในระหว่างการพัฒนา เช่น กริยา มารยาท การแต่งกาย	4.07	.709
4.	ความเหมาะสมของโครงการ	3.66	.778
5.	ความร่วมมือกันของผู้จัดโครงการ	3.38	.925
6.	ความเหมาะสมของอุปกรณ์ในการทำโครงการ	3.93	.709
7.	ความมุ่งมั่นของผู้จัดโครงการ	3.79	.679
8.	ประโยชน์ที่ท่านได้รับจากการทำโครงการต่างๆ ในครั้งนี้	3.70	.645
	รวม	3.78	.700

จากตารางที่ 2 ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมากซึ่งพอใจมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และพอใจน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

บทที่ 5

สรุปผลและอภิปรายผล

การดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ กิจกรรมที่ 22 อบรมปฏิบัติการ เรื่องการดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม ในวันที่ 22 มีนาคม 2558 ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ประจำปีการศึกษา 2557 สำเร็จลุล่วงได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยสามารถ อภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

อภิปรายผลการดำเนินงาน

จากการจัดโครงการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ กิจกรรมที่ 22 อบรมปฏิบัติการ เรื่องการดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม ประจำปีการศึกษา 2557 ในวันที่ 22 มีนาคม 2558 ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่า มีนักศึกษาและคณาจารย์เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 70 คน เกินเป้าหมายที่วางไว้ คือ 65 คน ซึ่งบรรลุผลตามตัวชี้วัดที่วางไว้ ซึ่งสังเกตได้นักศึกษามีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรม ดังนี้

1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามโครงการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ กิจกรรมที่ 22 อบรมปฏิบัติการ เรื่องการดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 70 คนเป็นเพศหญิง จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 85.7 เพศชาย 10 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3

อภิปรายผลได้ว่า จะเห็นว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เนื่องจากจำนวน นักศึกษา สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษาของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจึงส่งผลให้ผู้ร่วม กิจกรรมเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

2 ความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า

ภาพรวมความพึงพอใจในโครงการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ กิจกรรมที่ 22 อบรมปฏิบัติการ เรื่องการดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม ผู้เข้าร่วมโครงการ มีระดับความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการแสดงออกของผู้จัดโครงการในระหว่างการพัฒนา เช่น กริยา มารยาท การแต่งกาย (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07) และมีค่าเฉลี่ยระดับน้อยที่สุด ด้านความร่วมมือกัน ของผู้จัดโครงการ (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม

1. ควรจัดให้มีโครงการในลักษณะนี้อย่างต่อเนื่อง
2. ควรเพิ่มระยะเวลาในการจัดกิจกรรมให้มากกว่านี้

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

โครงการ

รหัสโครงการ.....

โครงการ พัฒนาการเรียนการสอน

ผลผลิต

- ☒ ผู้สำเร็จการศึกษาด้านสังคมศาสตร์
- ☐ ผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- ☐ ผลงานการให้บริการวิชาการ
- ☐ ผลงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- ☐ ผลงานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้
- ☐ โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ☐ โครงการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ☐ โครงการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

พันธกิจ

- ☒ ผลิตบัณฑิตที่มีภูมิปัญญา ภูมิธรรม และภูมิฐาน สอดคล้องกับความต้องการของสังคม
- ☐ วิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการและการพัฒนาท้องถิ่น บนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล
- ☐ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
- ☐ บริการวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และนักการเมืองท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานชุมชนและท้องถิ่น
- ☐ เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน
- ☐ ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลชุมชน และองค์กรอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
- ☐ ส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ☐ ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่

☒ 1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา	☐ 2. การพัฒนาท้องถิ่น
☐ 3. การพัฒนาองค์กร	☐ 4. การพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

ผลกระทบ(IMPACT)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- ☐ อาจารย์ได้รับการยอมรับ
- ☒ นักศึกษาได้รับการยอมรับ
- ☐ หลักสูตรได้รับการยอมรับ
- ☐ นักเรียนเก่งมาเรียนราชภัฏยะลา
- ☐ อาจารย์เก่งและดีสอนราชภัฏ ยะลา

ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น

- ☐ ศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น
- ☐ เครือข่ายมีชีวิต
- ☐ เป็นแหล่งพึ่งพิงทางวิชาการ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กร

- ☐ องค์กรทันสมัย
- ☐ บุคลากรเก่ง ดี และมีความสุข
- ☐ Nice Campus/สะอาดสงบ สว่าง
- ☐ ใช้พื้นที่คุ้มค่า
- ☐ สังคมสมานฉันท์

หมายเหตุ : ผลกระทบของประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนนั้นให้ใช้ผลกระทบร่วมกับประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1-3

กลยุทธ์

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- ☐ สรรหานักศึกษาเชิงรุก
- ☒ ปฏิรูปการศึกษาและกระบวนการจัดการเรียน การสอน
- ☐ สร้างขวัญ กำลังใจ และส่งเสริมพัฒนาอาจารย์อย่าง ต่อเนื่อง
- ☐ เสริมสร้างความแกร่งทางวิชาการให้กับนักศึกษา
- ☐ ส่งเสริมสนับสนุน และสร้างช่อง ทางเข้าสู่ ตลาดแรงงาน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น

- ☐ พัฒนาขีดความสามารถขององค์กรเพื่อเป็นแหล่งพึ่งพิงทางวิชาการ
- ☐ ส่งเสริมการจดอนุสิทธิบัตร สิทธิบัตร และลิขสิทธิ์ทรัพย์สินทางปัญญา
- ☐ พัฒนาองค์ความรู้
- ☐ พัฒนาเครือข่ายมีชีวิต
- ☐ พัฒนาศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น เพื่อการใช้ประโยชน์

ยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กร

- ☐ พัฒนาองค์การให้มีคุณภาพและทันสมัย
- ☐ พัฒนาคุณภาพการให้บริการ
- ☐ พัฒนาระบบการจัดหารายได้
- ☐ รื้อปรับโครงสร้างส่วนราชการให้รองรับการเปลี่ยนแปลง
- ☐ พัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว
- ☐ พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพในการปฏิบัติงาน
- ☐ ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของบุคลากร

ยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

- ☐ เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

คณะ/สถาบัน/สำนัก

คณะครุศาสตร์

ภาควิชา/กอง

สำนักงานคณบดี

หลักสูตร/งาน จัดการศึกษา

ผู้รับผิดชอบหลัก

ผศ.ดร.ภฤชญา กุณชวล

ผู้รับผิดชอบ

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

งบประมาณ

1,306,000 บาท

หลักการและเหตุผล

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความสำคัญในการพัฒนามนุษย์และเตรียมคนเข้าสู่โลกแห่งอาชีพ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจแก่สังคมและผู้เกี่ยวข้องว่าสามารถพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะและผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันภายในประเทศ ระดับสากล การพัฒนาภาคการผลิตจริง ทั้งอุตสาหกรรมและบริการ การพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ระดับท้องถิ่นและชุมชน ความท้าทายของโลกาภิวัตน์ต่อการอุดมศึกษา ทั้งในประเด็นการบริการการศึกษาข้ามพรมแดน การเคลื่อนย้ายนักศึกษาและบัณฑิต การประกอบอาชีพของบัณฑิตในอนาคต อันเป็นผลจากการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรต่าง ๆ ของคณะครุศาสตร์เป็นไปอย่างมีคุณภาพ
2. เพื่อพัฒนาระบบและกลไกการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสาขาการศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของการผลิตบัณฑิต

เป้าหมาย

- เชิงปริมาณ

- 1) นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 923 คน
- 2) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 83 คน
- 3) นักศึกษาที่เข้ากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 352 คน
- 4) อาจารย์นิเทศระดับหลักสูตรและโรงเรียน จำนวน 40 คน
- 5) อาจารย์พี่เลี้ยง จำนวน 50 คน

- เชิงคุณภาพ

คณะครุศาสตร์จัดการศึกษาตามมาตรฐานได้อย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ (ระดับผลผลิต ระดับผลิตราย และระดับผลกระทบ)

- ตัวชี้วัดผลผลิต

- 1) จำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวน 180 คน
- 2) จำนวนนักศึกษาคงอยู่ จำนวน 743 คน
- 3) จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 137 คน

- ตัวชี้วัดผลลัพธ์

- 1) ผลการประเมินการสอนของอาจารย์ในสาขาการศึกษา ไม่ต่ำกว่าระดับ 3.51
- 2) ร้อยละความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

แผนการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณ

กิจกรรมสำคัญ	จำนวนเงิน				
	ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	ไตรมาสที่ 4	รวม
1. จัดการเรียนการสอน	351,000	200,000	100,000	273,000	924,000
2. เชิญวิทยากรบรรยายพิเศษ	20,000	10,000	20,000	15,000	65,000
3. กำกับมาตรฐานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	60,000	60,000	60,000	47,000	227,000
4. อบรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Project based Learning	-	5,000	5,000	-	10,000
5. สำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต	-	10,000	7,000	-	17,000

กิจกรรมสำคัญ	จำนวนเงิน				
	ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	ไตรมาสที่ 4	รวม
6. สํารวจการมืงงานทําของบัณฑิต	-	5,000	5,000	-	10,000
7. บริการให้คําศํรึกษาและปรับพฤติกรรมเด็กพิเศษ	5,000	5,000	5,000	5,000	20,000
8. จัดหาครุภัณฑ์	-	23,000	-	-	23,000
9. พัฒนาเว็บไซต์หลักสูตร	2,500	2,500	2,500	2,500	10,000
รวม	438,500	320,500	204,500	342,500	1,306,000

กรอบงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง

โครงการ	งบประมาณ	ประมาณการรายจ่ายล่วงหน้า			
	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
พัฒนาการเรียนการสอน	1,306,000	1,128,800	1,207,800	1,292,800	1,382,400

รายละเอียดงบประมาณปี 2559

กิจกรรมที่ 1 จัดการเรียนการสอน

งบรายจ่าย	งบประมาณ				
	งบแผ่นดิน	งบบ.กศ.	งบกศ.ปช.	บัณฑิตศึกษา	รวม
งบดำเนินงาน	20,000	150,000	-	503,000	673,000
ค่าตอบแทน	-	-	-	503,000	503,000
- ค่าตอบแทนการสอนบัณฑิตศึกษา	-	-	-	503,000	503,000
ค่าใช้จ่าย	-	50,000	-	-	50,000
- ค่าใช้จ่ายเดินทางไปราชการอาจารย์นิเทศ ดังนี้	-	43,200	-	-	43,200
▪ ค่าเบี้ยเลี้ยง 8 หลักสูตรฯ 5 คนๆ ละ 2 วันๆ ละ 240 บาท					
▪ ค่าที่พัก 8 หลักสูตรฯ ละ 5 คนๆ ละ 600 บาท					
- ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง จำนวน 8 หลักสูตรฯ ละ 850 บาท	-	6,800	-	-	6,800
ค่าวัสดุ	20,000	100,000	-	-	120,000
- ค่าวัสดุจัดการเรียนการสอนหลักสูตรภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีการศึกษา	-	20,000	-	-	20,000

งบรายจ่าย	งบประมาณ				
	งบแผ่นดิน	งบบ.กศ.	งบกศ.ปช.	บัณฑิตศึกษา	รวม
- ค่าวัสดุจัดการเรียนการสอน คณะสนับสนุนเพิ่มเติม จำนวน 50 คนๆ ละ 2,000 บาท	20,000	80,000	-	-	100,000
งบลงทุน	251,000	-	-	-	251,000
ค่าครุภัณฑ์	251,000	-	-	-	251,000
- ชุดทดสอบสมรรถภาพ ทางกาย จำนวน 1 ชุด	251,000	-	-	-	251,000
รวม	271,000	150,000	-	503,000	924,000

กิจกรรมที่ 2 เชิญวิทยากรบรรยายพิเศษ

งบรายจ่าย	งบประมาณ				
	งบแผ่นดิน	งบบ.กศ.	งบกศ.ปช.	บัณฑิตศึกษา	รวม
งบดำเนินงาน	-	-	-	65,000	65,000
ค่าตอบแทน	-	-	-	40,500	40,500
- ค่าตอบแทนวิทยากร จำนวน 5 หัวข้อๆ ละ 3 คนๆ ละ 9 ชั่วโมงๆ ละ 300 บาท	-	-	-	40,500	40,500
ค่าใช้จ่าย	-	-	-	15,500	15,500
- ค่าเดินทางของวิทยากร ประเด็นการวิจัยกับการ พัฒนา	-	-	-	1,000	1,000
- ค่าจ้างถ่ายเอกสารประกอบ การอบรม จำนวน 4 หัวข้อๆ ละ 30 คนๆ ละ 50 บาท	-	-	-	6,000	6,000
- ค่าเช่าเหมารถบัสเพื่อเปิดโลก ทัศน์การเรียนรู้ จำนวน 1 คันๆ ละ 1 วันๆ ละ 8,500 บาท	-	-	-	8,500	8,500
ค่าวัสดุ	-	-	-	9,000	9,000
- ค่าวัสดุประกอบการอบรม จำนวน 5 ครั้ง ครั้งละ 1,800 บาท	-	-	-	9,000	9,000
รวม	-	-	-	65,000	65,000

กิจกรรมที่ 3 กำกับมาตรฐานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

งบรายจ่าย	งบประมาณ				
	งบแผ่นดิน	งบบ.กศ.	งบกศ.ปช.	บัณฑิตศึกษา	รวม
งบดำเนินงาน	67,000	160,000	-	-	227,000
ค่าตอบแทน	-	130,200	-	-	130,200
- ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่รายเดือน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานฝึกประสบการณ์ตามกรอบเดิมต่อเนื่อง จำนวน 1 คนๆ ละ 12 เดือนๆ ละ 8,000 บาท	-	96,000	-	-	96,000
- ค่าตอบแทนวิทยากรอบรมครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ จำนวน 2 คนๆ ละ 6 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 300 บาท	-	3,600	-	-	3,600
- ค่าตอบแทนวิทยากรอบรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 6 คนๆ ละ 6 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 300 บาท	-	10,800	-	-	10,800
- ค่าตอบแทนวิทยากรอบรมเสริมความเป็นครู จำนวน 11 หลักสูตรๆ ละ 6 คนๆ ละ 6 ชั่วโมง 300 บาท	-	19,800	-	-	19,800
ค่าใช้สอย	67,000	24,000	-	-	91,000
- ค่าอาหารกลางวันครูพี่เลี้ยง จำนวน 50 คน อาจารย์นิเทศ จำนวน 50 คนๆ ละ 70 บาท	-	7,000	-	-	7,000
- ค่าอาหารว่างครูพี่เลี้ยง จำนวน 50 คน อาจารย์นิเทศ จำนวน 50 คนๆ ละ 2 มื้อๆ ละ 25 บาท	-	5,000	-	-	5,000
- ค่าจ้างทำเอกสารคู่มือฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 200 ชุดๆ ละ 65 บาท	13,000	-	-	-	13,000
- ค่าจ้างทำเอกสารบันทึกการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 360 คน x 150 บาท	54,000	-	-	-	54,000

งบรายจ่าย	งบประมาณ				
	งบแผ่นดิน	งบบ.กศ.	งบกศ.ปช.	บัณฑิตศึกษา	รวม
- ค่าจ้างทำเอกสาร จำนวน 100 คน x 20 บาท	-	2,000	-	-	2,000
- ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	-	10,000	-	-	10,000
ค่าวัสดุ	-	5,800	-	-	5,800
- ค่าวัสดุจัดกิจกรรม	-	5,800	-	-	5,800
รวม	67,000	160,000	-	-	227,000

กิจกรรมที่ 4 อบรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Project based Learning

งบรายจ่าย	งบประมาณ				
	งบแผ่นดิน	งบบ.กศ.	งบกศ.ปช.	บัณฑิตศึกษา	รวม
งบดำเนินงาน	10,000	-	-	-	10,000
ค่าตอบแทน	3,600	-	-	-	3,600
- ค่าตอบแทนวิทยากร 2 คนๆ ละ 6 ชั่วโมงๆ ละ 300 บาท	3,600	-	-	-	3,600
ค่าใช้สอย	4,000	-	-	-	4,000
- ค่าเดินทางวิทยากร 2 คน	4,000	-	-	-	4,000
ค่าวัสดุ	2,400	-	-	-	2,400
- ค่าวัสดุ	2,400	-	-	-	2,400
รวม	10,000	-	-	-	10,000

กิจกรรมที่ 5 สํารวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

งบรายจ่าย	งบประมาณ				
	งบแผ่นดิน	งบบ.กศ.	งบกศ.ปช.	บัณฑิตศึกษา	รวม
งบดำเนินงาน	17,000	-	-	-	17,000
ค่าวัสดุ	17,000	-	-	-	17,000
- ค่าวัสดุสำนักงาน 2 หลักสูตร	17,000	-	-	-	17,000
รวม	17,000	-	-	-	17,000

กิจกรรมที่ 6 สํารวจการมีงานทำของบัณฑิตสาขาการศึกษาปฐมวัย

งบรายจ่าย	งบประมาณ				
	งบแผ่นดิน	งบบ.กศ.	งบกศ.ปช.	บัณฑิตศึกษา	รวม
งบดำเนินงาน	10,000	-	-	-	10,000
ค่าวัสดุ	10,000	-	-	-	10,000
- ค่าวัสดุสำนักงาน	10,000	-	-	-	10,000
รวม	10,000	-	-	-	10,000

กิจกรรมที่ 7 บริการให้คำปรึกษาและปรับพฤติกรรมเด็กพิเศษ

งบรายจ่าย	งบประมาณ				
	งบแผ่นดิน	งบบ.กศ.	งบกศ.ปช.	บัณฑิตศึกษา	รวม
งบดำเนินงาน	20,000				20,000
ค่าตอบแทน	3,600				3,600
- ค่าตอบแทนวิทยากร ภายนอก จำนวน 2 คน x 6 ชั่วโมง x 300 บาท	3,600				3,600
ค่าใช้จ่าย	14,000				14,000
- ค่าใช้จ่ายเดินทางไปราชการ 2 ครั้งๆ ละ 5,000 บาท	10,000				10,000
- ค่าจ้างทำเอกสารแบบ ทดสอบทางจิตวิทยาและ เครื่องมือคัดกรอง	4,000				4,000
ค่าวัสดุ	2,000				2,000
- ค่าวัสดุดำเนินงาน	2,000				2,000
รวม	20,000				20,000

กิจกรรมที่ 8 จัดหาครุภัณฑ์

งบรายจ่าย	งบประมาณ				
	งบแผ่นดิน	งบบ.กศ.	งบกศ.ปช.	บัณฑิตศึกษา	รวม
งบลงทุน	-	-	-	23,000	23,000
ค่าครุภัณฑ์	-	-	-	23,000	23,000
- เครื่องคอมพิวเตอร์ประมวล ผลทั่วไป จำนวน 1 เครื่อง เครื่องละ 23,000 บาท	-	-	-	23,000	23,000
รวม	-	-	-	23,000	23,000

กิจกรรมที่ 9 พัฒนาเว็บไซต์หลักสูตรปริญญาโท วิธีวิทยาการวิจัยเพื่อการพัฒนา

งบรายจ่าย	งบประมาณ				
	งบแผ่นดิน	งบบ.กศ.	งบกศ.ปช.	บัณฑิตศึกษา	รวม
งบดำเนินงาน	-	-	-	10,000	10,000
ค่าใช้จ่าย	-	-	-	10,000	10,000
- ค่าจ้างพัฒนาเว็บไซต์	-	-	-	10,000	10,000
รวม	-	-	-	10,000	10,000

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. การเรียนการสอนในหลักสูตรต่าง ๆ ของคณะครุศาสตร์เป็นไปอย่างมีคุณภาพ
2. ระบบและกลไกการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสาขาการศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของการผลิตบัณฑิต

ลงชื่อ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา กุณฑล)
รักษาการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้เสนอโครงการ

ลงชื่อ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศักดิ์ ด้านเดชา)
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

ผู้ตรวจสอบโครงการ

ลงชื่อ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ โยธาทิพย์)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผู้อนุมัติโครงการ

ภาคผนวก ข

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ

ที่ ศธ ๐๕๕๔/ว ๑๖๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ๙๕๐๐๐

ค ธันวาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นวิทยากร

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลรือเสาะ

ด้วยหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้กำหนดจัดกิจกรรมอบรมปฏิบัติการ ในกิจกรรมที่ ๒ ภายใต้โครงการพัฒนาการเรียนการสอน ในวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลรือเสาะ ให้กับนักศึกษา ชั้นปีที่ ๒ - ๓ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา

ในการนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าบุคลากรของท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทางด้านการดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญ นางนุรฮายาตี นิมะชา ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ เข้าร่วมเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ในหัวข้อ “วิธีปฏิบัติศาสนกิจของผู้ป่วย” ตามวันเวลาและสถานที่ ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ โยธาทิพย์)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สำนักงานคณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ ๗๓๒๔ ๙๖๒๖
โทรสาร ๐ ๗๓๒๔ ๙๖๒๗

ที่ ศธ ๐๕๕๙/ว ๕๘๓/ส

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ๙๕๐๐๐

๕ ธันวาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นวิทยากร

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลรือเสาะ

ด้วยหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้กำหนดจัดกิจกรรมอบรมปฏิบัติการ ในกิจกรรมที่ ๒ ภายใต้โครงการพัฒนาการเรียนการสอน ในวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลรือเสาะ ให้กับนักศึกษา ชั้นปีที่ ๒ - ๓ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา

ในการนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าบุคลากรของท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทางด้านการดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญ นายลูกมาน เร็งมา ตำแหน่ง เกษตรกรชำนาญการ เข้าร่วมเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ในหัวข้อ “วิธีปฏิบัติศาสนกิจของผู้ป่วย” ตามวันเวลาและสถานที่ ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ โยธาพิทย์)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สำนักงานคณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ ๗๓๒๙ ๙๖๒๖
โทรสาร ๐ ๗๓๒๙ ๙๖๒๗

คำสั่งมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ที่ ๕๑๑๑ / ๒๕๕๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมอบรมปฏิบัติการ
“วิธีปฏิบัติศาสนกิจของผู้ป่วย” โครงการพัฒนาการเรียนการสอน

ด้วยหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้กำหนดจัดกิจกรรมอบรมปฏิบัติการ ในกิจกรรมที่ ๒ ภายใต้โครงการพัฒนาการเรียนการสอน ในวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลรือเสาะ ให้กับนักศึกษา ชั้นปีที่ ๒ - ๓ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมกิจกรรมอบรมปฏิบัติการ “วิธีปฏิบัติศาสนกิจของผู้ป่วย” โครงการพัฒนาการเรียนการสอน ดังนี้

๑. คณะกรรมการอำนวยการ มีหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงาน ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ขวัญกำลังใจสนับสนุนและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานกิจกรรม ประกอบด้วย

๑.๑ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา กุณฑล	ประธานกรรมการ
๑.๒ อาจารย์อับดุลฮาติม อาแด	รองประธานกรรมการ
๑.๓ อาจารย์ฮุซัยน์ อับดุลรามัน	กรรมการ
๑.๔ อาจารย์หัสนีเยห์ นะดาราณิง	กรรมการ
๑.๕ อาจารย์อุซุพร บลพิบูลย์	กรรมการ
๑.๖ อาจารย์อับบรอเฮง อาลฮูเซน	กรรมการและเลขานุการ

๒. คณะกรรมการดำเนินการฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่วางแผนกำหนดรูปแบบ ออกแบบกิจกรรม บริหารจัดการด้านวิชาการ ประกอบด้วย

๒.๑ อาจารย์อับดุลฮาติม อาแด	ประธานกรรมการ
๒.๒ อาจารย์ฮุซัยน์ อับดุลรามัน	กรรมการ
๒.๓ อาจารย์หัสนีเยห์ นะดาราณิง	กรรมการ
๒.๔ อาจารย์อับบรอเฮง อาลฮูเซน	กรรมการและเลขานุการ

๓. คณะกรรมการฝ่ายการเงินและพัสดุ มีหน้าที่ประสานงาน จัดเตรียมเอกสารหลักฐานสำหรับการดำเนินงานด้านการเงิน ประกอบด้วย

๓.๑ อาจารย์อับบรอเฮง อาลฮูเซน	ประธานกรรมการ
๓.๒ อาจารย์ฮุซัยน์ อับดุลรามัน	กรรมการ
๓.๓ อาจารย์อับดุลฮาติม อาแด	กรรมการ
๓.๔ อาจารย์หัสนีเยห์ นะดาราณิง	กรรมการ

๓.๕ นางสาวกรณิการ์ตัน...

๓.๕ นางสาวกรรณพรัตน์ เต็มวิทย์ขจร

กรรมการ

๓.๖ นายอัสมิง อับดุลราซีย

กรรมการ

๓.๗ นางสาวชาแลคโค กาเดาะ

กรรมการและเลขานุการ

๔. คณะกรรมการธุรการ มีหน้าที่วางแผน จัดทำหนังสือติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำคำสั่ง จัดทำหลักฐานการลงทะเบียน จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดประชุม และบันทึกภาพ ประกอบด้วย

๔.๑ อาจารย์อุษิน อับดุลรามัน

ประธานกรรมการ

๔.๒ อาจารย์อับบรอเฮง อาลฮูเซน

กรรมการ

๔.๓ อาจารย์อับดุลฮาติม อาแด

กรรมการ

๔.๔ นายมูหามะอัสฮัร ตะโละดิง

กรรมการ

๔.๕ นางสาวชาแลคโค กาเดาะ

กรรมการและเลขานุการ

๕. คณะกรรมการฝ่ายปฎิคม อาหารและเครื่องดื่ม มีหน้าที่จัดเตรียมหลักฐานการลงทะเบียน จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการลงทะเบียน ให้การต้อนรับและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ารับการอบรม รวมทั้งประสานงานด้านการจัดหาอาหารกลางวัน อาหารว่างและเครื่องดื่มสำหรับผู้ร่วมกิจกรรมสัมมนา ประกอบด้วย

๕.๑ อาจารย์หัสนีเยห์ นะดาราณิง

ประธานกรรมการ

๕.๒ อาจารย์อุซุพร บถพิบูลย์

กรรมการ

๕.๓ นางสาวชาแลคโค กาเดาะ

กรรมการและเลขานุการ

๖. คณะกรรมการฝ่ายประเมินผล มีหน้าที่ออกแบบวัดและประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมวิพากษ์ ดำเนินการจัดและประเมิน วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการประเมินและเขียนรายงานผลโครงการ ประกอบด้วย

๖.๑ อาจารย์หัสนีเยห์ นะดาราณิง

ประธานกรรมการ

๖.๒ อาจารย์อับบรอเฮง อาลฮูเซน

กรรมการ

๖.๕ นางสาวชาแลคโค กาเดาะ

กรรมการและเลขานุการ

ให้บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งตามคำสั่งฉบับนี้ ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของทางราชการ

ทั้งนี้ ในวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘

สั่ง ณ วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ โยธาทิพย์)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ภาคผนวก ค

กำหนดการอบรม

กำหนดการ
กิจกรรมอบรมปฏิบัติการ เรื่องการดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม
ภายใต้โครงการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
ในวันที่ 22 มีนาคม 2558 ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

ว/ด/ป	เวลา	กิจกรรม	วิทยากรบรรยาย
22 มี.ค.58	08.00 - 09.00 น.	ลงทะเบียน เปิดพิธี	
	09.00 - 12.00 น.	อบรมปฏิบัติการกลุ่ม เรื่อง การดูแลผู้ป่วยตามหลักการ อิสลาม (ช่วงที่ 1)	นายแพทย์มาหะมะ เมาะมูลา นายลูกมาน เร็งมา นางนุรฮายาตี นิมะชา
	12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน ละหมาดซุฮรี	
	13.00 - 16.00 น.	อบรมปฏิบัติการกลุ่ม เรื่อง การดูแลผู้ป่วยตามหลักการ อิสลาม (ช่วงที่ 2)	นายแพทย์มาหะมะ เมาะมูลา นายลูกมาน เร็งมา นางนุรฮายาตี นิมะชา
	16.00-16.30 น.	สรุป พิธีปิด	

หมายเหตุ รับประทานอาหารว่าง ช่วงเช้า เวลา 10.15 – 10.30 น.
ช่วงบ่าย เวลา 14.15 – 14.45 น.
รับประทานอาหารเช้า เวลา 12.00 – 13.00 น.

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้เข้ารับการอบรม

กิจกรรมอบรมปฏิบัติการ เรื่องการดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม
ภายใต้โครงการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
ในวันที่ 22 มีนาคม 2558 ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	ลายมือชื่อ		หมายเหตุ
		08.30 - 12.00 น.	13.00 - 16.30 น.	
1	นางสาวขวัญฤดี ศรีสว่าง	ขวัญฤดี	ขวัญฤดี	
2	นางสาวเจระเมาะ ดือเราะ	เจระเมาะ	เจระเมาะ	
3	นางสาวอามานียะห์ อิจิ	อามานียะห์	อามานียะห์	
4	นางสาวฮาลาลี หัตถ์ละเอียด	ฮาลาลี	ฮาลาลี	
5	นางสาวรุสตา หามะ			
6	นางสาวต่วนมัสกะห์ ทานาแม	ต่วนมัสกะห์	ต่วนมัสกะห์	
7	นางสาวนราภรณ์ กาเซ็งดีอราแม	นราภรณ์	นราภรณ์	
8	นางสาวนาบีลา ตีโม	นาบีลา	นาบีลา	
9	นางสาวลาตีฟะห์ ลาเตะ	ลาตีฟะห์	ลาตีฟะห์	
10	นางสาวสาวินี สิ้นสมมาตร	สาวินี	สาวินี	
11	นายชอลิฮีน มะนอ	ชอลิฮีน	ชอลิฮีน	
12	นางสาวซัลมา ขาเด	ซัลมา	ซัลมา	
13	นางสาวแวบุรียะห์ มะดีอราวี	แวบุรียะห์	แวบุรียะห์	
14	นางสาวซูไวรี เปาะ	ซูไวรี	ซูไวรี	
15	นางสาวอวาท็อฟ มะเล็ง	อวาท็อฟ	อวาท็อฟ	
16	นางสาวอวณิ ยาลาวัล	อวณิ	อวณิ	
17	นางสาวซูไรดา กูแม	ซูไรดา	ซูไรดา	
18	นางสาวสารินา มะแซสะเต็ง	สารินา	สารินา	
19	นางสาวมารียะห์ ตามาลี	มารียะห์	มารียะห์	
20	นายอิซอ สะมะสะ	อิซอ	อิซอ	
21	นางสาวอามีเนาะห์ แมแล	อามีเนาะห์	อามีเนาะห์	
22	นางสาวรัตติยา ขะเตปุเต๊ะ	รัตติยา	รัตติยา	
23	นางสาวฮาซานะห์ วานี	ฮาซานะห์	ฮาซานะห์	
24	นางสาวฮูดาบียะห์ มะซง	ฮูดาบียะห์	ฮูดาบียะห์	
25	นายมุฮัมมัด ดาแก	มุฮัมมัด	มุฮัมมัด	
26	นางสาวรอบียะห์ ดิสะอะะ	รอบียะห์	รอบียะห์	
27	นายกามารูดีน ยามา	กามารูดีน	กามารูดีน	
28	นางสาวซุซานา อาแวอุเซ็ง	ซุซานา	ซุซานา	
29	นายกามารูดีน มะโระ	กามารูดีน	กามารูดีน	
30	นางสาวฟารีนี ปุยุ	ฟารีนี	ฟารีนี	
31	นางสาวมารียา ซินา	มารียา	มารียา	
32	นางสาวดารีซะห์ ทะยิเต๊ะ	ดารีซะห์	ดารีซะห์	

กิจกรรมอบรมปฏิบัติการ เรื่องการดูแลสุขภาพผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม
ภายใต้โครงการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
ในวันที่ 22 มีนาคม 2558 ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	ลายมือชื่อ		หมายเหตุ
		08.30 – 12.00 น.	13.00 – 16.30 น.	
33	นางสาวไชนง เจะอุบง	ไชนง	ไชนง	
34	นางสาวสุนิสา เต็นดารา	สุนิสา	สุนิสา	
35	นางสาวปัทมา ปูเต๊ะ	ปัทมา	ปัทมา	
36	นางสาวโรสลินี ดาฮารี	โรสลินี	โรสลินี	
37	นางสาวซูฮายตี สะแต	ซูฮายตี	ซูฮายตี	
38	นางสาวโชติกา รongเดช	โชติกา	โชติกา	
39	นางสาวอามินะห์ เจะมิง	อามินะห์	อามินะห์	

รายนามนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมอบรมปฏิบัติที่ร เรืองการดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม
ภายใต้โครงการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
ในวันที่ 22 มีนาคม 2558 ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	ลายมือชื่อ		หมายเหตุ
		08.30 - 12.00 น.	13.00 - 16.30 น.	
1	นางสาวรอกีเยาะ ปือราเฮง	รอกีเยาะ	รอกีเยาะ	
2	นางสาวซาฮิดา ยะโก๊ะ	ซาฮิดา	ซาฮิดา	
3	นายอัมรอล สะแม	อัมรอล	อัมรอล	
4	นางสาวมิสเบห์ เจะเงาะ	มิสเบห์	มิสเบห์	
5	นางสาวจิตบรรเพ็ญ สะแม			
6	นางสาวหะลิษา ยามา	หะลิษา	หะลิษา	
7	นางสาวรุสมิ์ กาเดาะ	รุสมิ์	รุสมิ์	
8	นายรอหิม กล้าศึก	รอหิม	รอหิม	
9	นายซาฟวัน ดือราแม	ซาฟวัน	ซาฟวัน	
10	นางสาวนุริซัน กาเจ	นุริซัน	นุริซัน	
11	นางสาวฟาริละห์ หะยีหะมะ	ฟาริละห์	ฟาริละห์	
12	นายซุรอัน ตาเย			
13	นางสาวอาดิละห์ เจะและ	อาดิละห์	อาดิละห์	
14	นายไฟศอล ตาเละ	ไฟศอล	ไฟศอล	
15	นางสาวอามีเนาะ ดาว่าลี	อามีเนาะ	อามีเนาะ	
16	นางสาวนุรอยน์ เจ๊ะเต๊ะ	นุรอยน์	นุรอยน์	
17	นางสาวนุรมา ยูโซ๊ะ	นุรมา	นุรมา	
18	นางสาวสุไรยา สะอาด	สุไรยา	สุไรยา	
19	นางสาวอิมละ โวะ	อิมละ	อิมละ	
20	นางสาวมูนิเราะห์ บุติ	มูนิเราะห์	มูนิเราะห์	
21	นางสาวโนริซัน สิกะ	โนริซัน	โนริซัน	
22	นางสาวปรีดา สาหล่า	ปรีดา	ปรีดา	
23	นางสาวนุรอยน์ สาเล็ง	นุรอยน์	นุรอยน์	
24	นางสาวคาร์นึรา ฮูลูสาแล๊ะ	คาร์นึรา	คาร์นึรา	
25	นายฮาฟิซ เจ๊ะนุ	ฮาฟิซ	ฮาฟิซ	
26	นางสาวอายุ หลง	อายุ	อายุ	
27	นายบัยฮากิ ปือราเฮ็ง	บัยฮากิ	บัยฮากิ	
28	นางสาวอาแอสะหะ หมินเยาะ	อาแอสะหะ	อาแอสะหะ	
29	นางสาวอาซุรา ยาแลแด	อาซุรา	อาซุรา	
30	นางสาวอาฮิสะห์ โต๊ะดุกอง	อาฮิสะห์	อาฮิสะห์	
31	นางสาวนัยดีเยห์ อาเยาะแซ	นัยดีเยห์	นัยดีเยห์	
32	นางสาวซุมนัยเยห์ กลาแด	ซุมนัยเยห์	ซุมนัยเยห์	

แบบประเมินความพึงพอใจ
โครงการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
กิจกรรมที่ 22 อบรมปฏิบัติการ เรื่องการดูแลผู้ป่วยตามหลักการอิสลาม

คำอธิบาย แบบประเมินฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน ขอให้ผู้ตอบแบบประเมินตอบให้ครบทั้ง 3 ตอน เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อไป

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหน้าข้อความ

1. เพศ

☐ หญิง

☐ ชาย

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำไปใช้ของท่านเพียงระดับเดียว

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำความรู้ไปใช้				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1.ความเหมาะสมของสถานที่จัดโครงการ					
2.ความเหมาะสมของระยะเวลาที่จัดโครงการ					
3.การแสดงออกของผู้จัดโครงการในระหว่างการพัฒนา เช่น กริยา มารยาท การแต่งกาย					
4.ความเหมาะสมของโครงการ					
5.ความร่วมมือกันของผู้จัดโครงการ					
6.ความเหมาะสมของอุปกรณ์ในการทำโครงการ					
7.ความมุ่งมั่นของผู้จัดโครงการ					
8.ประโยชน์ที่ท่านได้รับจากการทำโครงการต่างๆ ในครั้งนี้					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ

ภาพถ่ายการอบรม

ประมวลภาพกิจกรรม

